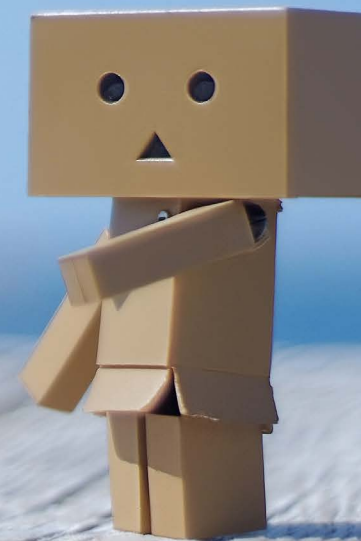




Netwerk  
Mediawijsheid

# Tips Digitale geletterdheid basisonderwijs



Leerlingen groeien op in een wereld waarin media en technologie niet meer weg te denken zijn. De maatschappelijke gevolgen hiervan zijn kansrijk, maar ook ingrijpend en van grote invloed op hun leven; nu en in de toekomst. Om kinderen optimaal van alle kansen te laten profiteren en hun eigen keuzes te leren maken moeten zij niet alleen kunnen rekenen, lezen en schrijven, maar ook digitaal geletterd zijn. Maar wat is digitale geletterdheid precies? Wanneer is iemand digitaal geletterd? En hoe ga je op school aan de slag met dit thema? Om digitale geletterdheid een vaste plek te geven binnen het curriculum van jouw school, is een structurele en gezamenlijke aanpak van groot belang.

Digitale geletterdheid zal naar verwachting in 2021 worden opgenomen in de kerndoelen en eindtermen van het primair en voortgezet onderwijs. Om je hier alvast op voor te bereiden biedt Kennisnet een **overzicht** van wat scholen te wachten staat bij de toekomstige invoering van digitale geletterdheid in het curriculum.

Met praktische tips helpen we je op weg om zelf aan de slag te gaan met digitale geletterdheid op jouw school. Ben je op zoek naar kennis, inspiratie of passend lesmateriaal? Of heb je juist behoefte aan hulp bij visie- en beleidsvorming rondom dit thema? Je treft het allemaal in deze pdf.





## Visie en beleid

**Er is veel aanbod op het gebied van digitale geletterdheid. Waar begin je? En wat geef je prioriteit? Een heldere visie op digitale geletterdheid helpt je om hierin goede keuzes te maken.**

**TIP!** Overtuig je bestuur om aan de slag te gaan met digitale geletterdheid – deel het **Handboek Digitale geletterdheid** van Kennisnet als *must read*.

Maak gebruik van onderstaande hulpdocumenten/hulpmiddelen om tot een visie te komen en prioriteiten te stellen binnen het schoolbeleid:

- Het **Handboek Digitale geletterdheid** gaat in hoofdstuk drie (pagina 22) in op visievorming, met hulpvragen die het eenvoudiger maken om tot goede keuzes te komen.
- Scan je school: waar liggen de uitdagingen? Gebruik de **Praatplaat digitale geletterdheid** om binnen jouw school stap voor stap een analyse te maken en erachter te komen waar de grootste uitdagingen liggen. Bij de praatplaat hoort ook een instructieblad.
- Gebruik het inspiratiedocument **Samenwerken aan digitale geletterdheid** van Cubiss. In deze visie lees je welke route je kunt bewandelen om digitale geletterdheid structureel in het onderwijs te integreren.



## Informatie en inspiratie

**Aandacht voor en kennis van digitale geletterdheid wordt steeds belangrijker in het onderwijs. Om die kennis up to date te houden in jouw organisatie en te zorgen dat je collega's het leuk vinden om op de hoogte te blijven, zijn informatie en inspiratie van groot belang. Kijk eens naar de volgende onderzoeken, tips, publicaties en brochures.**

- Hoe gebruiken kinderen digitale media voor leren en ontdekken? De digitale generatie heeft nog veel hulp nodig! Lees hierover meer in de **Monitor Jeugd en Media** en het onderzoek **Vanzelf Mediawijs 2017**. Bekijk de **Kennisbank** op Mediawijzer.net voor recent onderzoek over o.a. digitale geletterdheid.
- De **MediaDiamant** is een handige wegwijzer met tips voor ouders en professionals om kinderen van 0 tot en met 18 jaar mediawijs op te laten groeien.
- Het Nederlands Jeugdinstituut heeft de **Toolbox Mediaopvoeding** ontwikkeld voor ouders en professionals.

- In de **doorgaande lijn mediawijsheid** van Cubiss verschenen in totaal zes publicaties, waarin een aanpak mediawijsheid in het onderwijs wordt beschreven aan de hand van praktische tips. Voor het primair onderwijs verscheen de editie **Eigenwijs? Mediawijs!** en een editie voor het **speciaal onderwijs**. Lees ook meer over **kansrijk gamen in het basisonderwijs**.
- Meer weten over computational thinking in het onderwijs? Programmeren maakt deel uit van computational thinking. Kennisnet verzamelde een aantal **links** voor wie meer wil weten over dit onderwerp.
- Via het lerende netwerk van **MediaPakt** blijf je op de hoogte van recente ontwikkelingen op het gebied van digitale geletterdheid in het onderwijs en kun je kennis en inspiratie delen met collega's uit bibliotheken en onderwijs.
- Digitale geletterdheid zal een vaste plek moeten krijgen in het onderwijs. Hoe kunnen scholen dat doen? Het devies: begin bij de basis en integreer digitale geletterdheid in het taalonderwijs. Kennisnet heeft een **aantal tips** om zelf te starten.



# Producten, lesmateriaal en activiteiten

Digitale geletterdheid is grofweg onder te verdelen in vier vaardigheden; ict-basisvaardigheden, informatievaardigheden, mediawijsheid en computational thinking. Wil je in de lespraktijk concreet invulling geven aan één of meerdere vaardigheden? Maak dan gebruik van onderstaande producten, lesmaterialen en activiteiten. Handig om te gebruiken bij selectie van je lesmateriaal is deze [checklist digitale geletterdheid in het onderwijs](#) van Kennisnet.

## 📦 Ict-basisvaardigheden

*De kennis en vaardigheden die nodig zijn om de werking van computers en netwerken te begrijpen. [Lees hier meer.](#)*

- [SLO](#) biedt voorbeeldlessen aan rondom ict-basisvaardigheden.
- Vind [hier](#) een selectie van lesmateriaal ict-basisvaardigheden van FutureNL.

## 📦 Mediawijsheid

*Het geheel van kennis, vaardigheden en mentaliteit waarmee iemand zich bewust, kritisch en actief kan bewegen in een complexe, veranderlijke en fundamenteel gemedialiseerde wereld. [Lees hier meer.](#)*

- Gebruik deze [checklist](#) van Netwerk Mediawijsheid voor hulp bij het selecteren van lesmateriaal specifiek over mediawijsheid.
- Speel [MediaMasters](#), een spannende serious game over de kansen en gevaren van (digitale) media, speciaal voor groep 7/8 en de brugklas. Meedoen aan MediaMasters is gratis.
- Op [HoeZoMediawijs.nl](#) kunnen leerlingen zelfstandig aan de slag met sociale media, mediavaardigheden en mediawijsheid. Thuis én in de klas!
- [Social Media Wijs](#) biedt een doorlopende leerlijn mediawijsheid aan.
- Bekijk het voorbeeldmateriaal van [SLO](#) over mediawijsheid.
- Kijk op [Mediawijsheid.nl](#) voor een overzicht van lesmateriaal.
- Vind [hier](#) een selectie van lesmateriaal mediawijsheid van FutureNL.

**TIP!** Eenvoudig aan de slag met lessen digitale geletterdheid? Schrijf je in voor [Digi-doeners](#), een wekelijkse gratis digi-les.

## 📦 Informatievaardigheden

*Het scherp kunnen formuleren en analyseren van informatie uit (digitale) bronnen. [Lees hier meer.](#)*

- Bekijk de [Leermiddelengids informatievaardigheden](#) van de Koninklijke Bibliotheek met daarin een overzicht van lesaanbod.
- Ga aan de slag met [Diploma Veilig Internet](#), een online game én lespakket.
- [SLO](#) biedt voorbeeldlessen aan over informatievaardigheden.
- Kijk op [Mediawijsheid.nl](#) voor lesmateriaal over informatievaardigheden.
- Vind [hier](#) een selectie van lesmateriaal informatievaardigheden van FutureNL.

## 📦 Computational thinking

*Het procesmatig (her)formuleren van problemen op een zodanige manier dat het mogelijk wordt om met computertechnologie het probleem op te lossen. [Lees hier meer.](#)*

- Bekijk lessen bij [CodeKinderen](#) van Kennisnet.
- [SLO](#) biedt voorbeeldmateriaal aan over computational thinking.
- Leer alles over kunstmatige intelligentie met [Nationale AI-cursus Junior](#).
- Kijk op [Mediawijsheid.nl](#) voor lesmateriaal over computational thinking.
- Vind [hier](#) een selectie van lesmateriaal computational thinking van FutureNL.

**TIP!** Vraag de mediacoach de lokale bibliotheek om samen invulling te geven aan digitale geletterdheid in de lespraktijk op jouw school.

**TIP!** Als het gaat om lessen op het gebied van digitale geletterdheid, is er voor scholen nogal wat te kiezen. In het dossier [Lesmateriaal](#) op [Mediawijsheid.nl](#) staat een overzicht van doorlopende (leer)lijnen van o.a. Cubiss, Nationaal Media Paspoort en FutureNL.



## Monitoring

Wat is de stand van zaken op jouw school als het gaat om digitale geletterdheid? Waar gaat het al goed en waar valt nog iets te verbeteren? Het monitoren en evalueren van alle inspanningen zorgt ervoor dat resultaten rondom digitale geletterdheid inzichtelijk worden gemaakt en dat activiteiten waar nodig kunnen worden bijgestuurd en aangescherpt.

- Breng met de **Quickscans van SLO** de mate waarin er in jouw school- of klascurriculum aandacht wordt besteed aan 21e eeuwse vaardigheden in beeld.
- Hoe beoordelen docenten, schoolbesturen en ict-coördinatoren eigenlijk de digitale geletterdheid op hun eigen school? En hoe belangrijk vinden ze het om daar aandacht aan te besteden? Kijk **hier** voor de resultaten van de Monitor Digitale Geletterdheid 2019 van het Safer Internet Centre Nederland.
- Zet de **Mediawijsheid Meter** van Cubiss in om inzicht te krijgen in de stand van zaken rondom digitale geletterdheid binnen de school. Formuleer op basis van de uitkomst passende vervolgstappen (kijk voor hulpdocumenten/hulpmiddelen bij 'Visie en Beleid'.)
- De **Monitor de Bibliotheek op school** is een jaarlijks meetinstrument voor scholen verbonden aan de Bibliotheek op school. Deze monitor is gericht op de ontwikkelingen op het gebied van informatievaardigheden bij scholen, leerkrachten en leerlingen.



## Professionalisering

Leerlingen digitaal geletterd maken stelt natuurlijk ook nieuwe eisen aan onderwijsprofessionals zelf. Het is belangrijk om hen uit te rusten met voldoende kennis en vaardigheden rondom dit thema. Denk hierbij aan workshops en e-learnings.

- Met de online workshops **Mediawijsheid, Informatievaardigheden** en **Computational thinking** helpt Kennisnet scholen op weg.
- Kom met de **(gratis) e-learnings** van Cubiss meer te weten over thema's als nepnieuws, online privacy en 21e eeuwse vaardigheden en de toepassing hiervan in de onderwijspraktijk.
- Via **DigiLeerKracht** biedt VHTO leerkrachten de mogelijkheid om gratis, en in hun eigen regio, een tweedaagse scholing te volgen. Het doel van DigiLeerKracht is dat leerkrachten na afloop van de scholing kundig, didactisch onderbouwd en vol zelfvertrouwen het programmeeronderwijs op hun school verder kunnen ontwikkelen.

**TIP!** Wat moet een mediawijs leraar kennen en/of kunnen, en hoe weet je of je mediawijs bent? Vind vijf stappen op **[Mediawijsheid.nl](https://www.mediawijsheid.nl)**.



Netwerk  
Mediawijsheid

